

NOTIFIKATIONER

från Skånska Akademiens Vänförening Nr 19, December 2024

God Jul

och

Gott Nytt År!

Ett år med både

Humorpris

och

Filmprojekt

Inte nog med intressanta After Work, roliga studiebesök, den magnifika Årsfesten, det härliga Musikaliska Symposiet på Jordberga och Årets Medelpunkt i Höör. I det tysta jobbas det nu också febrilt på nya spännande aktiviteter. Vi kan avslöja en del om detta redan i detta nummer. Du är väl medlem i Skånska Akademiens vänner? Annars skynda dig att bli! Och varför inte ge ett medlemskap i julklapp till släkt o vänner? Betyder ju glädje hela året!

Malmö Opera ritades av de kända arkitekterna Sigurd Lewerentz, David Helldén och Eric Lallerstedt mitt under brinnande krig. Bild: Göran Alvek

Kultur och humor

Så lyder Skånska Akademiens och Vänföreningens fina motto, kultur och humor.

Skåne – en plats där tradition möter innovation. En plats där vidsträckta landskap och pittoreska byar möter spännande städer som Malmö, Helsingborg och Kristianstad. Därtill med närheten till grannen Köpenhamn, som erbjuder allt man kan önska sig vad gäller mat-, kultur- och shoppingupplevelser.

Humor – detta svåra ämne kommer Sparbanken Skåne i samverkan med Skånska Akademien och Vänföreningen att lyfta upp och sätta i centrum under våren 2025. Läs Martins artikel på annan plats här i Notifikationer.

Kultur – i Skåne är kulturen en mix av gamla traditioner och moderna influenser, där maten spelar en stor roll. Men låt oss denna gång vara traditionella och titta närmare på kulturupplevelsen Malmö Stadsteater med sina olika scener.

Operan är en av Malmös verkliga kulturskatter – en plats där opera, musikal och teater möts i en byggnad lika majestätisk som föreställningarna på scenen.

Alltsedan 1944 har malmöborna här erbjudits en värld av känslor och storslagna berättelser. Byggnaden har blivit ett landmärke med sin eleganta 40-talsarkitektur, sitt stiliga marmorgolv och luftiga salong.

Här har odödliga klassiker som *La Traviata*, *Madame Butterfly* och *Carmen* lockat publik år efter år. Men även verk som *Krig och Fred*, *Kristina från Duvemåla*, *Hamlet* och *Les Misérables*, för att nämna några exempel, har fyllt salongen med jubel och tårar. Och just nu pågår den formidabla succén *Joyride – the musical*.

Hipp eller Hippodromen, den mindre, intima scenen på Kalendegatan är en annan viktig del av Malmö Stadsteaters identitet.

Byggnaden, som en gång i tiden var cirkus, är fylld av minnen från både jonglörer, akrobater och exotiska hästar. Sedan 1960-talet är Hipp en del av Malmö Stadsteater, och en viktig plats för den experimentella sidan. Här kan publiken få uppleva allt, från nyskriven teater till klassiska uppsättningar, i en rund och nära scenmiljö, där avståndet mellan publik och artist nästan försvinner.

Intiman utgör Malmö Operas tredje ben. Intiman, belägen vägg i vägg med Operan, är som namnet säger, en charmig och personlig scen. En intim plats där publik och skådespelare kommer nära varandra. Det skapar en speciell och mycket tät atmosfär. Den lilla salongen rymmer endast cirka 150 personer, vilket gör att varje föreställning känns som en exklusiv upplevelse, där du kommer väldigt nära de känslomässiga nyanserna i pjäsen.

Malmö Opera med sin enorma scenyta, orkesterdike och plats för stor publik. Bild Göran Alvek

Sedan 2023 leds Malmö Stadsteater av Petra Brylund, en chef med både hjärta och vision för kulturens plats i Malmö och bortom stadens gränser.

Med sin bakgrund som konstnärlig ledare för Norrlandsoperan och sin erfarenhet som regissör är Petra Brylund känd för sin förmåga att förena tradition och förnyelse. Hon är djupt engagerad i att göra kulturen mer aktuell och tillgänglig och hon har en tydlig ambition: Malmö Stadsteater ska vara en kulturell knutpunkt för såväl in-

bitna fantaster som för första-gångsbesökare!

Med huvudscenen samt Hipp och Intiman skapar Malmö Stadsteater en levande och inkluderande kulturarena som fortsätter att tänja på gränserna för begreppet kultur. Petra Brylund vill förena högklassig scenkonst med en stark förankring i Malmö och Skåne. Allt detta gör att framtiden ser ljus ut – en framtid där Malmö Stadsteater fortsatt kommer göra avtryck, alltifrån staden Malmö och ut till Skånes allra yttersta hörn.

Såklart är det åter dags för just dig att göra ett besök på Malmö Stadsteater – läs deras spännande program och välj en dag som passar för att njuta, koppla av, inspireras och reflektera!

Göran Alvek

Ordförande
i Skånska Akademiens Vänförening

Bli medlem!

Notifikationer är ett medlemsblad för föreningen

Skånska Akademiens Vänner.

Det kommer ut med fyra till fem digitala nummer per år.

Redaktör för medlemsbladet är Ingela Jacobsson och mejladress till föreningen, såväl som till redaktören, är

info@vanforeningen.com

Medlem i vänföreningen blir du genom att betala medlemsavgift, 150 kronor för år 2025. Beloppet sätts in på Vänföreningens Bankgiro 842-7817.

Glöm inte att uppge namn, mejladress och gärna även postadress.

Genom att gå med i Vänföreningen stödjer du på ett aktivt sätt Skånska Akademiens verksamhet.

Vill du veta mer, gå in på vår hemsida: **vanforeningen.com**

Form/Designs chef, Dorte Bo Bojesen i samtal med Skånska Akademiens Nina Eldh. Bild: Göran Alvek

OM FORM

design kan göra skillnad!

Ett tjugofemtal vänner till Skånska Akademien gjorde ett studiebesök på Form/Design center i Malmö den 15 oktober 2024. Hemlagade pajer, speciella cidrar, presentation av Form/Design och så besök på utställningarna i tre plan, gav oss en intressant kväll.

Designaktivisten blev namnet på den alldeles nya boken om Annika Heijkenskjöld, en pionjär som pratade form med både folket och proffsen. Hon startade verksamheten 1964 i det vidsträckta våningsplanet under Malmö Stadion. Tio år senare, 1974 flyttade hela idén och upplägget med utställningar och inspiration kring modern möbeldesign till det medeltida magasinet vid Lilla Torg i centrala Malmö. Det gick bra!

Nästan fem miljoner människor besökte huset för att bese 551 utställningar under de tjugofem år Annika Heijkenskjöld satt vid rodet.

Form Design är fortfarande en mötesplats för formgivare, allmänhet och beslutsfattare. Numera har arkitektur en väsentlig roll och husets verksamhet får även statliga bidrag. Många konferenser om

gestaltad livsmiljö, prisutdelningar och arkitektursamtal äger rum här. Platsen är faktiskt unik i Norden!

Dorte Bo Bojesen, nuvarande chef för Form Design, berättade om hur man är brobyggare mellan kultur och näring. Kultur är ett kitt för att förstå oss själva som människor.

KKN, det vill säga kulturella och kreativa näringar bidrar i hög grad till Sveriges tillväxt med en årlig omsättning på 400 miljarder kronor.

SPOK (samtida produktion och konsumtion) är en plattform för produktion som syftar till att samla och sprida kunskap om lokala tillverkningsmöjligheter, från slöjd till industri. En röd tråd bland de listade företagen är öppenhet för att samarbeta med formlövare och kreativa företag. Där kan man också få hjälp med prototyp-tillverkning. Det finns tolv registrerade SPOK-hubbar i Sverige.

En aktuell fråga, på sistone väckt av rektorn på Handelshögskolan i Stockholm, Lars Strannegård i sitt sommarprogram, är den om filantropiskt stöd. Näringslivet är intresserat av att stötta kultur.

Boken Designaktivisten är skriven av journalisten och författaren Ingrid Sommar och skönt formgiven av Annika Heijkenskjölds barnbarn Casper Heijkenskjöld. Boken finns att köpa på Form/Design Center och i bokhandeln.

Utställningarna i huset innehöll:

The Great Repair Moves North

En utställning som sätter ljus på frågor om konflikter mellan ekologisk balans och okontrollerad tillväxt, och lyfter fram en ny arkitektonisk ideologi, centrerad kring reparation och omsorg.

Business or Pleasure? – En utställning av designduo Candytuft som ställer frågor kring idén om arbete, pengar och det passionsdrivna, med verk av åtta inbjudna konstnärer och designers.

Och så fick vi en påminnelse om att besöka lokstallarna på Kirseberg i Malmö 20–25

maj 2025.

Då är det Southern Sweden Design Days. Det lär bli kul!

Madeleine Brandin

Arkitekt och författare

Director har ordet:

*Jag kom hit som en ung
spinkig engelsman
och nu, 30 år senare
får jag diplom
för min identitet
som skåning.*

Jag tar det på allvar!

Så uttryckte sig John Taylor när han fick diplom och tavla vid prisceremonin *Årets Medelpunkt* i Höör den 7:e oktober. John var på ett strålande humör och bjöd verkligen på sig själv. Med sin härliga skånska dialekt, och med en stor portion självdistans, blev hans framträdande en mycket varm och upplevelserik stund för oss som var där.

Och inte blev dagen mindre minnesrik efter det att världsgitarristen Göran Söllscher framfört ett helt brilliant konsertprogram – speciellt sammansatt för att hedra John. Till middagen fick vi sedan också ta del av ett charmant tal från Johns tidigare chef, förre stadsträdgårdsmästaren i Malmö, Gunnar Ericsson. Ett tal med mycket humor och många fina komplimanger till John.

Det är svårt att tänka sig en bättre komponerad och genomförd *Årets Medelpunkt*. Dessutom kändes det väldigt fint att åter vara på Åkersberg. En enastående miljö och med medarbetare som visar ett stort och generöst engagemang, Tack för det!

Kultur och humor

Vad vore livet utan humor och vad vore svensk humor utan skåningar. För visst är det så att skånsk humor står i en klass för sig i vårt avlånga land? Eller är det bara vi skåningar, eller kanske till och med bara jag, som tycker så?

Men om vi tittar lite i backspegeln kan man väl trots allt konstatera att vi varit framgångsrika på att bjuda Sveriges medborgare på många humorister från vårt landskap. Tänk bara på Edvard Persson, Nils Poppe, Hasse Alfredsson, Fritiof Nilsson Piraten och Eva Rydberg, som ju fortfarande är still going strong. Eva som Akademien tidigare har belönat med titeln *Årets Medelpunkt*. Så trist det hade varit utan alla dessa skånska humorgiganter!

Skånska Akademiens motto är Kultur och humor. Kulturen har fått

*Glada miner syntes överallt när John Taylor belönades som Årets Medelpunkt. En dag att minnas!
Bilder: Peter Linde*

stort utrymme under årens lopp, men kanske har humorn inte riktigt fått den plats den förtjänar. Men nu ska det bli ändring på det!

Humorpris

Skånska Akademiens och Sparbanken Skånes Humorpris är något vi kommer att kunna se fram emot nästa år. I föregående upplaga av Notifikationer kunde jag informera om att Akademien tillsammans med Sparbanken Skåne planerade för ett gemensamt skånskt humorpris. Nu är det beslutat att det blir så, och priset kommer att delas ut vid en ceremoni på Grand måndagen den 19:e maj.

En styrgrupp, där bland annat Bo Lundgren och jag själv sitter med, har tagit fram kriterier för priset och nu också utsett en jury och beslutat om prissummans storlek. Priset kommer med stor sannolikhet vara det mest prestigefyllda humorpriset i Sverige. Pehr Andersson, lundaspexare och före detta näringslivschef i Malmö, är ordförande i juryn och följande har alla tackat ja till att delta i juryarbetet: Kajsa Jönsson (Anagram), Valle Westesson (komiker mm), Emelie Löfmark (Julius produktion), Anders Liljeqvist (SR P4), Björn Ovander (Sparbanken Skåne), Elsa Trolle Önerfors (Skånska Akademien). Med andra ord troligen den mest

kompetenta humorjury man kan önska sig.

Skåne, ett vin- och sprit-distrikt av hög rang

Så lyder vårt tema för kommande Årsfest, lördag 8 mars på Grand i Lund. Som ni alla vet kommer det nästa år att vara – om än i begränsad omfattning – möjligt att handla vin direkt hos vinproducenten.

Skåne är det landskap som i stort sett helt dominerar svensk vinproduktion, och flera skånska vingårdar har under året uppmärksammats och fått internationellt hedrande utmärkelser.

Under Årsfesten kommer vi, att i samarbete med Grand, bli serverade skånska drycker. Bubbel när vi kommer och vin till maten men även skånsk öl och snaps om man så önskar.

Vi kommer att ha någon, eller några vinproducenter, som våra gäster och dessa får berätta om hur det är att vara vinbonde och vad man tror att gårdsförsäljningen kommer att betyda. Andra spännande föredragshållare fördjupar sig på olika sätt i dagens tema.

Jag lovar dessutom ett mycket attraktivt musikprogram denna kväll. Musiken kommer att vara anpassad till temat och jag kan garantera en underhållning som både kommer att roa och ge oss stor njutning. Så skriv in Årsfesten lördag 8 mars i din kalender.

Cajsa S Lund och bronslurarna

I Akademien har vi som ledamot Sveriges, ja till och med en av världens ledande musikeologer, Cajsa S Lund. Vi har många gånger fått lyssna på hennes föredrag, ofta med klingande exempel från de instrument som ingår i hennes unika samling. Ett alldeles speciellt intresse har Cajsa under åren visat de stora och vackra lurar från bronsåldern som man funnit i främst Skåne och Danmark.

För att all den kunskap Cajsa besitter i ämnet inte ska gå förlorad har Akademien tagit initiativ till att producera en film där Cajsa håller sitt föredrag varvat med musik på samma sätt som då hon för drygt ett år sedan, tillsammans med musiker, gav ett bejublat framträdande i Allhelgonakyrkan i Lund.

Tack vare en generös donation från Inger Bergstrand, som för övrigt också äger de instrument i form av rekonstruktioner som ska användas, kommer vi att kunna producera en film av hög

kvalitet. Vi tror att den har goda förutsättningar att attrahera någon av våra etablerade tv-kanaler. Vi är också övertygade om att filmen kommer att vara intressant för bland annat museer och olika utbildningsinstitutioner i hela landet.

**Varma hälsningar
och vi ses väl
på Grand i Lund**

Martin Martinsson

Director, Skånska Akademien

Bronsålderns magnifika blåshorn av brons – bronslurarna – är de mest uppmärksammade ljudinstrumenten från Skandinavien förntid. De är daterade till 1000–600 f.Kr.

Redan 1797 hittades de första lurarna i en torvmosse i Danmark. Sedan dess har åtskilliga fynd gjorts, de flesta i Danmark och Skåne, bland annat i nuvarande Malmö. Idag känner vi till sammanlagt 60 fynd av bronslurar, hela eller fragmentariska.

I sin mest utvecklade form består en bronslur av ett ungefär 2 meter långt tonrör, krumböjt i två plan, med rund, ornerad ändplatta (kanske en solsymbol). Bevarade bilder av lurspelare på hällristningar visar att de använts parvis och var då vanligen symmetriskt svängda i förhållande till varandra, som ett par väldiga oxhorn, som sannolikt också är prototyperna.

Bronslurarna är lika gåtfulla som de är magnifika. Vad spelade man, hur och för vem, när och varför? Och hur lät de egentligen? Det är givetvis omöjligt att få svar på sådana frågor men mycket tyder på att lurarna användes i kultiska sammanhang, exempelvis vid offerceremonier, tjurkult och solkult.

Cajsa S Lund